

Odlingsåtgärder i jordbruket 2008

Träda, slåttervall, vårkorn, havre, höstspannmål, anskaffning av stallgödsel

Cultivation measures in agriculture 2008

Set-aside, ley, spring barley, oats, winter grain, obtained manure 2008

I korta drag

Andelen kortliggande träda halverad

Andelen kortliggande träda (1-2-årig) har halverats sedan 2006, medan den långliggande (3-årig eller äldre) har ökat med motsvarande procentandel. Omkring 40 procent av den kortliggande trädan var stubbträda 2008. Den långliggande trädan var däremot övervägande gräsbevuxen och 45 procent av arealen var etablerad genom gammal vall som fått ligga. 85 procent av trädesarealen putsades och detta skedde oftast i juli.

Tre fjärdedelar av slåttervallen innehåller baljväxter

Omkring 75 procent av de 1 till 3 år gamla slåttervallarna innehöll baljväxter 2008. Blandvallar med röd- och vitklöverinslag var vanligast och finns på nästan hälften av slåttervallarealen med yngre vallar (1-3 år).

Höstbearbetning och plöjning vanligast

Största delen av förfrukterna till höstspannmål, vårkorn och havre bröts under hösten 2007. Efter förfrukterna är det vanligast att jordbearbeta genom enbart plöjning vilket skedde på drygt halva höstspannmålsarealen och på omkring tre fjärdedelar av vårkorn- och havrearealerna. Knappt en tredjedel av förfrukten till höstspannmål bearbetades genom endast stubbearbetning medan motsvarande andel för vårkorn- och havrearealerna var omkring en tiondel. Drygt en tiondel av arealerna av de undersökta grödorna bröts med både plöjning och stubbearbetning och på resterande grödarealer (1-3 procent) skedde ingen bearbetning.

Var tionde lantbruksföretag anskaffar stallgödsel

Tio procent av företagen uppgav att de anskaffat stallgödsel under 2008 men variationen är stor i landet. Nära 20 procent av lantbruksföretagen i Götalands södra slättbygder och mellanbygder uppgav att de anskaffat stallgödsel under 2008. I Svealands slättbygder hade däremot endast sju procent anskaffat stallgödsel.



Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Ylva Andrist Rangel, SCB, tfn 019-176856, ylva.andrist-rangel@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3815 Serie MI- Miljövärd och naturresurshushållning. Utgivet den 26 juni 2009.

URN:NBN:SE:SCB-2008-MI30SM0901_pdf

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Mats Wadman, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Bakgrund	3
Resultat	3
Andelen kortliggande träda halverad	3
Närmare 75 procent av slåttervallen innehåller baljväxter	4
Höstbearbetning och plöjning vanligast	4
Var tionde lantbruksföretag anskaffar stallgödsel	5
Tabeller	6
Teckenförklaring	6
1.1 Trädesareal 2008 fördelad på kort- och långliggande träda	7
1.2 Träda 2008 fördelad efter etableringsgröda	8
1.3 Träda 2008 fördelad efter antal putsningar	9
1.4 Träda 2008 tidpunkt för första putsningen	10
2.1 Slåttervall 2008 fördelad efter ålder	11
2.2 Slåttervall 2008 fördelad efter utsädet med avseende på baljväxtinblandning	12
3.1 Grödareal för höstspannmål, vårkorn och havre 2008 fördelad efter förfrukt	13
3.2 Brytningstidpunkt för förfrukter till 2008-års grödor	14
3.3 Jordbearbetningsteknik efter förfrukter till 2008-års grödor	15
4.1 Anskaffning av stallgödsel 2008	16
5.1 Undersökningens omfattning 2008	17
Kartor	18
1. Produktionsområden (PO8)	18
Fakta om statistiken	19
Detta omfattar statistiken	19
Definitioner och förklaringar	20
Så görs statistiken	20
Statistikens tillförlitlighet	20
Bra att veta	21
Jämförelse med annan statistik	21
Publicering	21
Annan statistik	22
In English	23
Summary	23
List of tables	24
List of terms	25

Statistiken med kommentarer

Bakgrund

Jordbruksdrift medför förluster av näringsämnen till luft, mark och vatten. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor viktigast. I syfte att minska förlusterna omfattas svenskt jordbruk av flera miljöpolitiska beslut. De mål som främst berör växtnäringsområdet är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande sjöar och vattendrag

Riksdagen har bland annat antagit följande delmål:

- Fram till år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten ha minskat med minst 20 procent från 1995 års nivå. De största minskningarna ska ske i de känsligaste områdena.
- Senast år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av kväveföreningar från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 procent från 1995 års nivå.
- Senast år 2010 ska utsläppen av ammoniak i Sverige ha minskat med minst 15 procent från 1995 års nivå.
- Senast år 2010 ska utsläppen i Sverige av kväveoxider till luft ha minskat till 148 000 ton.

En utförlig och differentierad regional statistik över jordbrukets miljöpåverkan utgör ett värdefullt instrument för uppföljning av dessa miljömål. Jordbrukarnas val av brukningsmetoder inverkar på jordbrukets miljöbelastning i form av utsläpp av näringsämnen till luft, mark och vatten. Det kan även påverka den biologiska mångfalden. Här presenteras resultat av en enkätstudie om odlingsåtgärder i samband med odling av träda, slåttervall, höstspannmål, vårkorn och havre samt även anskaffning av stallgödsel.

Resultat

Andelen kortliggande träda halverad

I denna redovisning indelas trädan i kortliggande träda (1- till 2-årig) respektive långliggande träda (obrukad i minst tre år). Den kraftiga minskningen av den totala trädesarealen sedan 2006 hade en tydlig påverkan på fördelningen mellan kort- och långliggande träda. Från att för två år sedan ha varit en jämn fördelning på riksnivå, är nu endast en fjärdedel av trädesarealen kortliggande medan tre fjärdedelar är långliggande av den ersättningsberättigade trädan, se **tabell I.1**. Den långliggande trädan dominerade även i samtliga produktionsområden. Generellt kan man anta att upphävandet av kravet om att en viss andel av arealen måste vara uttagen till träda ledde till att de kortliggande träda odlades upp under 2008. En ytterligare bidragande faktor till att den kortliggande trädan togs i bruk kan ha varit de höga spannmålspriserna under 2007 och början på 2008.

Trädesarealen bestod till en dryg femtedel av stubbträda och resten var gräsbevuxen. Den kortliggande trädan etablerades oftast med stubb som fått ligga oarbetad (43%) och detta var särskilt vanligt i slättbygderna i norra Götaland och i Svealand, se *tabell 1.2*. I dessa områden är spannmålsodlingen betydande och stubbträda används som avbrottsgröda. Den kortliggande trädan bestod till 25 procent av gammal vall som fått ligga, 18 procent såddes i renbestånd utan baljväxter medan 10 procent besåddes med gräs och baljväxter. Kortliggande bevuxen träda kan användas till etablering av vall i områden med stort behov av grovfoder. Drygt 80 procent av den långliggande trädan var gräsbevuxen, där gammal vall dominerade (46%), följt av trädesareal besädd med rent gräs (27%) och med baljväxtinslag (9%).

Putsning innebär att växtmaterialet slås av och sedan ligger på åkern och i samband med detta sker en viss avgång av ammoniak från växtmassan. Kravet på att putsa träda togs bort 2005. Trots detta putsades tre fjärdedelar av trädan en gång under säsongen 2008 och 10 procent av arealen minst två gånger, se *tabell 1.3*. För drygt 15 procent av arealen slogs växtligheten inte av. Putsning var vanligare på långliggande än på kortliggande träda.

För 85 procent av de arealer som putsades en gång gjordes detta i juli eller augusti. När trädan putsades minst två gånger skedde första pustingen tidigare, någon gång i juni eller juli i 94 procent av fallen, se *tabell 1.4*.

Närmare 75 procent av slåttervallen innehåller baljväxter

Odling av slåttervall kan inverka på miljön genom att en växande vall har lägre kväveutlakning än t.ex. spannmål, samtidigt som risken för läckage ökar vid vallbrotten. Baljväxtinblandning i vallar kan dessutom minska behovet av mineralgödsel då baljväxterna fixerar luftkväve.

När slåttervallsarealen fördelas efter ålder var drygt 10 procent av arealen ett år. Slåttervallen definieras som ett år gammal det första året den skördas. Drygt 20 procent av arealen var två år och drygt 30 procent var tre år. Resterande 36 procent av arealen bestod av slåttervall som var fyra år eller äldre, se *tabell 2.1*. Baljväxter (vanligast klöver) finns rikligast på yngre slåttervallsfält. Enligt *tabell 2.2* innehöll drygt 70 procent av de 1 till 3 år gamla slåttervallar baljväxter. Högst arealandel (drygt 80%) med baljväxter i utsädesblandningen hade Götalands mellanbygder och norra slättbygder samt Mellersta Sveriges skogsbygder. Vanligast var vallar med baljväxtblandningar i utsädet (51%) och därefter med inblandning av enbart rödklöver (18%). Endast tre procent av slåttervallsarealen var besädd med inblandning av enbart vitklöver i utsädet. För inblandning av lusern var motsvarande siffra en procent.

Ekologisk produktion innebär bl.a. att syntetiskt framställda mineralgödselmedel inte är tillåtna, vilket gör att kväve som fixerats via baljväxter är ett viktigt kvävetillskott i dessa odlingssystem. Ekologiska slåttervallar hade större andel baljväxter än konventionella vallar; 83 respektive 69 procent, se *tabell 2.2*.

Höstbearbetning och plöjning vanligast

Läckage av kväve sker i första hand under höst och vinter. Om marken är bevuxen under vintern är risken för näringsläckage mindre än från obevuxen mark. För Götaland finns regler om att 50-60 procent av arealen på enskilda gårdar ska vara s.k. grön mark, dit även stubb inräknas. För de mindre läckagebenägna lerjordarna i Svealand finns inte motsvarande regler. Föregående års gröda, den s.k. förfrukten, påverkar även läckaget genom att den period under hösten då växtnäringen binds i grödan (växtperioden) kan vara olika lång. Exempelvis är det större utlakningsrisk efter potatis än efter sockerbetor.

Den vanligaste förfrukten till höstspannmål som såddes hösten 2007 var höstvetete (23% av arealen) och därefter vårkorn och höstraps (15% vardera), havre

(11%) och träda (5%), se **tabell 3.1** (höstraps ingår i kategorin "Övriga grödor").

Både vårkorn och havre föregicks vanligast av höstvetete och därefter vårkorn, havre och slåttervall. För vårkorn utgjorde sockerbetor den femte näst vanligaste förfrukten på riksnivå (ingår i kategorin "Övriga grödor i **tabell 3.1**). I Götalands södra slättbygder föregicks så mycket som 41% av vårkornsarealen av sockerbetor.

Tidpunkten för första jordbearbetningen efter förfrukten påverkar kväveutlakningen. Ungefär 80 procent av förfrukten till de vårsådda grödorna vårkorn och havre bröts under hösten 2007, se **tabell 3.2**. Svealand har särskilt låg andel vårbearbetning och anledningen kan vara att vårplöjning inte är lika angeläget ur läckagesynpunkt samt att det är svårt att plöja lerjordarna på våren.

Förfrukten till höstspannmål bröts genom endast plöjning på drygt halva arealen medan en tredjedelen av arealen bröts med enbart stubbearbetning, se **tabell 3.3**. Av förfrukten till vårkorn- och havrearealerna bearbetades omkring tre fjärdedelar genom enbart plöjning, medan omkring en tiondel bearbetades genom enbart stubbearbetning och ungefär 15 procent genom både plöjning och stubbearbetning.

På riksnivå såddes en till två procent av höstspannmålen och de vårsådda grödorna vårkorn och havre utan någon jordbearbetning. För de olika produktionsområdena varierade andelen av arealen utan bearbetning mellan 0 och 7%. Spannet var störst för havre och lägst för vårkorn.

Var tionde lantbruksföretag anskaffar stallgödsel

I Jordbruksverkets föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket finns bestämmelser om att lantbruksföretag måste ha tillräcklig spridningsareal för den gödsel som produceras. Högst 22 kg totalfosfor per hektar spridningsareal får tillföras via stallgödsel eller andra organiska gödningsmedel för att begränsa miljöpåverkan. Vissa företag har större stallgödselproduktion än vad som får spridas på den egna arealen och måste därför leverera/sälja stallgödsel till andra företag.

Av samtliga företag uppger 10 procent att de anskaffat stallgödsel till 2008 års grödor. I Götalands södra slättbygder och mellanbygder anger 18 procent att de anskaffat stallgödsel. En jämförelse med tidigare års undersökningar visar att omfattningen av anskaffad gödsel varit relativt oförändrad åtminstone sedan slutet av 1990-talet, se **tabell 4.1**. Vanligast är anskaffning av nötgödsel följt av gödsel från svin, häst och höns.

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges. Färre än 50 observationer.	Data not available
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable
PO	Produktionsområde	Agricultural production area
GSS	Götalands södra slättbygder	Plain districts in Southern Götaland
GMB	Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
GNS	Götalands norra slättbygder	Plain districts in Northern Götaland
SS	Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
GSK	Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
MSK	Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in Central Sweden
NN	Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
NÖ	Övre Norrland	Upper parts of Norrland

1.1 Trädesareal 2008 fördelad på kort- och långliggande träda

1.1 Set-aside (Fallow) 2008 divided by short and long term set-aside

	Areal träda ¹ ha	Andel av trädesarealen med			
		Kortliggande träda ²		Långliggande träda ²	
		%	ki ³	%	ki ³
Riket 2008	146 500	25 ±	3	75 ±	3
2006	306 900	49 ±	3	51 ±	3
Produktionsområden					
Götalands s:a slättbygder	4 500	17 ±	13	83 ±	13
Götalands mellanbygder	7 600	25 ±	14	75 ±	14
Götalands n:a slättbygder	28 200	31 ±	8	69 ±	8
Svealands slättbygder	56 300	24 ±	6	76 ±	6
Götalands skogsbygder	23 700	25 ±	10	75 ±	10
Mell. Sv. skogsbygder	16 700	19 ±	7	81 ±	7
Nedre Norrland	2 900	24 ±	12	76 ±	12
Övre Norrland	6 700	30 ±	9	70 ±	9

1) Grödkod 60 i 2008 års SAM-blankett. Arealuppgifter från Korrigerad version JO 10 SM 0901

2) Kortliggande = 1 till 2 år. Långliggande = 3 år eller mer

3) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

1.2 Träda 2008 fördelad efter etableringsgröda

1.2 Set-aside (Fallow) 2008 by establishment crop

	Andel av trädesarealen med									
	Gammal vall		Stubb		Gräsinsådd		Gräsinsådd med baljväxter		Annat ¹	
	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²
Träda totalt										
Riket 2008	41 ±	4	22 ±	3	25 ±	3	9 ±	2	3 ±	1
2006	31 ±	2	32 ±	3	27 ±	3	10 ±	2	.	.
PO³										
GSS	31 ±	14	7 ±	8	45 ±	15	8 ±	9	9 ±	12
GMB	58 ±	14	7 ±	6	28 ±	13	6 ±	4	0 ±	0
GNS	30 ±	8	31 ±	7	22 ±	7	13 ±	7	4 ±	4
SS	31 ±	6	27 ±	6	27 ±	6	12 ±	5	3 ±	3
GSK	57 ±	11	17 ±	9	22 ±	9	3 ±	3	1 ±	2
MSK	45 ±	9	18 ±	7	23 ±	8	8 ±	5	5 ±	4
NN	68 ±	13	12 ±	9	11 ±	9	5 ±	6	3 ±	4
NÖ	66 ±	9	13 ±	6	15 ±	7	4 ±	4	1 ±	3
Kortliggande träda										
Riket 2008	25 ±	6	43 ±	7	18 ±	7	10 ±	4	3 ±	3
2006	16 ±	3	51 ±	4	21 ±	4	12 ±	3	.	.
PO³										
GSS
GMB
GNS	25 ±	13	53 ±	15	5 ±	5	15 ±	12	2 ±	4
SS	11 ±	7	56 ±	13	20 ±	12	13 ±	8	1 ±	1
GSK
MSK
NN
NÖ
Långliggande träda										
Riket 2008	46 ±	4	15 ±	3	27 ±	4	9 ±	3	3 ±	2
2006	45 ±	4	13 ±	3	33 ±	4	9 ±	2	.	.
PO³										
GSS	35 ±	16	4 ±	7	51 ±	16	8 ±	11	3 ±	3
GMB	67 ±	13	1 ±	1	24 ±	12	8 ±	6	0 ±	0
GNS	32 ±	9	21 ±	8	30 ±	9	11 ±	8	5 ±	5
SS	38 ±	8	17 ±	6	30 ±	7	11 ±	6	4 ±	3
GSK	62 ±	12	14 ±	10	18 ±	9	4 ±	4	1 ±	2
MSK	48 ±	10	16 ±	8	24 ±	9	7 ±	5	5 ±	5
NN	75 ±	14	8 ±	8	15 ±	12	1 ±	1	1 ±	2
NÖ	68 ±	11	9 ±	6	19 ±	9	3 ±	4	0 ±	0

1) Ny redovisningskategori jämfört med tidigare år

2) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

3) PO=Produktionsområden

1.3 Träda 2008 fördelad efter antal putsningar

1.3 Set-aside (Fallow) 2008 by number of cuttings (trimmings)

	Antal putsningar, andel av arealen med							
	En gång		Två gånger		Tre eller fler gånger		Slås ej av	
	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹
Träda totalt								
Riket 2008	74 ±	3	9 ±	2	1 ±	1	16 ±	3
2006	69 ±	3	14 ±	2	1 ±	0	16 ±	2
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder	75 ±	11	18 ±	9	0 ±	0	7 ±	6
Götalands mellanbygder	70 ±	13	15 ±	11	0 ±	0	14 ±	10
Götalands n:a slättbygder	77 ±	7	9 ±	5	1 ±	1	13 ±	6
Svealands slättbygder	70 ±	6	8 ±	4	1 ±	1	21 ±	6
Götalands skogsbygder	80 ±	9	11 ±	7	0 ±	0	9 ±	7
Mell. Sv. skogsbygder	78 ±	8	8 ±	5	2 ±	2	13 ±	6
Nedre Norrland	62 ±	13	9 ±	8	3 ±	5	26 ±	12
Övre Norrland	75 ±	8	7 ±	5	3 ±	3	15 ±	7
Kortliggande träda								
Riket 2008	65 ±	7	10 ±	4	2 ±	2	22 ±	6
2006	65 ±	5	10 ±	3	1 ±	1	23 ±	4
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder
Götalands mellanbygder
Götalands n:a slättbygder	75 ±	11	3 ±	4	2 ±	4	20 ±	10
Svealands slättbygder	51 ±	13	13 ±	8	3 ±	3	34 ±	13
Götalands skogsbygder
Mell. Sv. skogsbygder
Nedre Norrland
Övre Norrland
Långliggande träda								
Riket 2008	77 ±	4	9 ±	3	1 ±	0	13 ±	3
2006	71 ±	3	16 ±	3	2 ±	1	12 ±	2
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder	76 ±	11	20 ±	11	0 ±	0	3 ±	3
Götalands mellanbygder	70 ±	14	15 ±	11	0 ±	1	15 ±	11
Götalands n:a slättbygder	78 ±	9	11 ±	7	0 ±	0	11 ±	7
Svealands slättbygder	76 ±	7	6 ±	4	1 ±	1	17 ±	6
Götalands skogsbygder	78 ±	11	12 ±	8	0 ±	0	11 ±	9
Mell. Sv. skogsbygder	82 ±	8	5 ±	5	0 ±	0	12 ±	6
Nedre Norrland	67 ±	14	6 ±	7	4 ±	7	23 ±	13
Övre Norrland	81 ±	9	5 ±	5	4 ±	4	10 ±	7

1) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

1.4 Träda 2008 tidpunkt för första putsningen

1.4 Set-aside (Fallow) 2008 by time of first cutting

	Andel av trädesarealen med första putsningen i									
	April - Maj		Juni		Juli		Augusti		Övriga	
	%	<i>ki</i> ¹	%	<i>ki</i> ¹	%	<i>ki</i> ¹	%	<i>ki</i> ¹	%	<i>ki</i> ¹
Träda totalt										
Riket 2008	1 ± 1		7 ± 2		58 ± 4		25 ± 4		9 ± 2	
PO²										
GSS	0 ± 0		5 ± 6		71 ± 17		23 ± 16		2 ± 2	
GMB	0 ± 0		2 ± 2		52 ± 15		24 ± 12		23 ± 15	
GNS	0 ± 0		5 ± 4		65 ± 8		20 ± 7		10 ± 5	
SS	2 ± 2		10 ± 5		59 ± 8		23 ± 7		6 ± 4	
GSK	0 ± 0		5 ± 6		58 ± 11		28 ± 10		9 ± 7	
MSK	0 ± 0		10 ± 6		48 ± 10		31 ± 9		11 ± 7	
NN	0 ± 0		11 ± 9		51 ± 15		31 ± 15		7 ± 8	
NÖ	0 ± 0		6 ± 5		51 ± 11		35 ± 11		7 ± 5	
Endast en putsning										
Riket 2008	0 ± 1		4 ± 2		57 ± 4		28 ± 4		10 ± 3	
2006	0 ± 0		3 ± 1		58 ± 3		28 ± 3		10 ± 2	
2003	2 ± 1		26 ± 14		46 ± 4		15 ± 3		11 ± 2	
PO²										
GSS	0 ± 0		4 ± 7		67 ± 20		27 ± 20		1 ± 3	
GMB	0 ± 0		1 ± 1		45 ± 16		27 ± 14		27 ± 18	
GNS	0 ± 0		2 ± 2		64 ± 9		23 ± 8		11 ± 5	
SS	1 ± 2		7 ± 5		59 ± 8		26 ± 7		7 ± 4	
GSK	0 ± 0		3 ± 5		55 ± 12		32 ± 11		10 ± 7	
MSK	0 ± 0		3 ± 4		49 ± 11		35 ± 10		13 ± 7	
NN
NÖ	0 ± 0		2 ± 4		52 ± 11		38 ± 11		8 ± 5	
Minst två putsningar										
Riket 2008	2 ± 2		29 ± 11		65 ± 11		4 ± 5		0 ± 0	
2006	2 ± 2		21 ± 7		65 ± 8		8 ± 3		3 ± 2	

1) *ki*=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

3) PO=Produktionsområden

2.1 Slåttervall 2008 fördelad efter ålder

2.1 Temporary grasses for hay and silage (Ley) 2008 by age

	Areal slåttervall ¹ ha	Andel slåttervall efter ålder							
		1 år		2 år		3 år		4 år eller äldre	
		%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²
Totalt									
Riket 2008	870 700	11 ±	2	21 ±	3	32 ±	4	36 ±	5
2006	816 400	20 ±	4	23 ±	4	28 ±	4	30 ±	4
PO³									
GSS	28 500	14 ±	7	18 ±	9	40 ±	14	28 ±	10
GMB	101 600	10 ±	6	29 ±	10	30 ±	10	31 ±	9
GNS	88 500	15 ±	6	34 ±	10	30 ±	9	21 ±	7
SS	136 900	10 ±	4	14 ±	6	33 ±	10	43 ±	11
GSK	264 100	11 ±	6	20 ±	8	31 ±	11	38 ±	12
MSK	78 100	13 ±	7	21 ±	11	23 ±	10	42 ±	14
NN	102 200	10 ±	6	16 ±	7	37 ±	14	37 ±	17
NÖ	69 900	9 ±	5	17 ±	9	35 ±	13	39 ±	17
Konventionellt odlad									
Riket 2008	650 700	11 ±	2	21 ±	4	31 ±	5	38 ±	6
2006	533 000	18 ±	4	24 ±	4	29 ±	5	29 ±	5
PO³									
GSS	25 700	14 ±	8	18 ±	10	43 ±	14	25 ±	9
GMB	86 600	8 ±	5	33 ±	11	29 ±	11	30 ±	10
GNS	59 600	15 ±	7	27 ±	10	34 ±	10	25 ±	8
SS	95 200	11 ±	6	13 ±	6	34 ±	12	42 ±	14
GSK	205 800	8 ±	6	20 ±	8	30 ±	10	41 ±	14
MSK	49 000	12 ±	8	19 ±	9	18 ±	10	51 ±	18
NN	72 600	14 ±	9	17 ±	9	37 ±	14	32 ±	17
NÖ	55 500	8 ±	5	17 ±	11	32 ±	15	43 ±	20
Ekologiskt odlad⁴									
Riket 2008	210 600	13 ±	5	21 ±	7	33 ±	10	33 ±	9
2006	269 600	23 ±	7	20 ±	5	25 ±	6	32 ±	7
PO³									
GSS
GMB	15 400
GNS	25 900	14 ±	11	51 ±	21	21 ±	17	14 ±	10
SS	38 700	6 ±	6	18 ±	12	30 ±	15	46 ±	17
GSK	54 000
MSK	29 100	16 ±	13	24 ±	21	30 ±	18	30 ±	18
NN	31 500	5 ±	4	15 ±	12	38 ±	25	42 ±	28
NÖ	13 400

1) Arealuppgifter från JO 16 SM 0901 och JO 16 SM 0902

2) *ki*=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

3) PO=Produktionsområden

4) EU-stöd för ekologisk produktion

2.2 Slåttervall 2008 fördelad efter utsädet med avseende på baljväxtinblandning

2.2 Temporary grasses for hay and silage (Ley) 2008 by type of leguminous plants

	Areal slåtter- vall ¹ ha	Andel av arealen med									
		Rödklöver		Vitklöver		Lusern		Övriga samt blandat ²		Utan balj- växter	
		%	ki ³	%	ki ³	%	ki ³	%	ki ³	%	ki ³
Totalt											
Riket											
2008	870 700	18 ± 4		3 ± 2		1 ± 1		51 ± 5		27 ± 4	
2006	816 400	20		1		2		48		29	
PO⁴											
GSS	28 500
GMB	101 600	15 ± 8		13 ± 10		5 ± 5		48 ± 13		19 ± 9	
GNS	88 500	16 ± 9		2 ± 2		1 ± 2		62 ± 11		19 ± 8	
SS	136 900	25 ± 12		1 ± 1		2 ± 3		41 ± 11		31 ± 10	
GSK	264 100	10 ± 7		2 ± 2		0 ± 0		57 ± 13		32 ± 12	
MSK	78 100	10 ± 8		5 ± 5		0 ± 0		69 ± 12		16 ± 7	
NN	102 200	29 ± 13		0 ± 0		0 ± 0		44 ± 15		27 ± 12	
NÖ	69 900	41 ± 14		1 ± 1		0 ± 0		27 ± 13		31 ± 13	
Riket 2008											
Vallålder											
1 år	98 100	18 ± 9		2 ± 2		3 ± 3		49 ± 10		28 ± 9	
2 år	180 100	17 ± 6		3 ± 3		1 ± 2		56 ± 9		22 ± 7	
3 år	276 800	19 ± 6		4 ± 3		1 ± 1		48 ± 8		29 ± 7	
Konventionellt odlad											
Totalt	650 700	21 ± 4		4 ± 2		1 ± 1		43 ± 5		31 ± 5	
Vallålder											
1 år	68 600	25 ± 12		2 ± 4		4 ± 4		39 ± 11		30 ± 10	
2 år	133 500	20 ± 7		4 ± 4		1 ± 2		53 ± 9		22 ± 7	
3 år	204 200	21 ± 6		5 ± 4		1 ± 1		37 ± 7		37 ± 8	
Ekologiskt odlad⁵											
Totalt	210 600	11 ± 7		1 ± 1		1 ± 1		68 ± 10		17 ± 8	
Vallålder											
1 år	27 300
2 år	44 400
3 år	69 000	16 ± 12		2 ± 3		1 ± 1		71 ± 15		11 ± 7	

1) Arealuppgifter, exklusive arealfördelning för åldersklasserna, från JO 16 SM 0901 och JO 16 SM 0902

2) Övriga baljväxter samt blandningar av baljväxter. I 2006 år SM kallades denna kategori för "Röd- och vitklöver"

3) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

4) PO=Produktionsområden

5) EU-stöd för ekologisk produktion

3.1 Grödareal för höstspannmål, vårkorn och havre 2008 fördelad efter förfrukt

3.1 Crop area for winter grain, spring barley and oats 2008 by preceding crops

	Areal ¹ ha	Andel av grödarealen med förfrukten											
		Höstvete		Vårkorn		Havre		Slättervall		Övriga		Träda	
		%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²	%	ki ²
Höstspannmål													
Riket													
2008	398 900	23	± 3	15	± 2	11	± 2	8	± 1	38	± 3	5	± 1
2006	402 400	22		..		11		..		45		8	
PO³													
GSS	81 200	15	± 4	24	± 5	4	± 2	3	± 2	53	± 6	1	± 1
GMB	57 500	13	± 5	19	± 5	3	± 2	14	± 5	50	± 7	1	± 2
GNS	110 500	33	± 6	4	± 2	16	± 4	7	± 3	35	± 6	5	± 2
SS	116 700	26	± 5	20	± 5	12	± 3	6	± 2	28	± 5	8	± 3
GSK	21 100	10	± 7	5	± 4	12	± 6	31	± 10	31	± 11	10	± 7
MSK	10 800	22	± 9	7	± 4	20	± 8	14	± 7	29	± 9	8	± 6
NN	1 000
NÖ	0	0	± 0	0	± 0	0	± 0	0	± 0	0	± 0	0	± 0
Vårkorn													
Riket													
2008	395 400	26	± 2	18	± 2	14	± 2	11	± 2	28	± 2	2	± 1
2006	309 200	19		23		14		..		33		..	
2003	362 100	13		30		20		..		25		..	
2001	387 900	14		23		27		..		23		..	
PO³													
GSS	89 400	24	± 5	11	± 4	3	± 2	2	± 1	60	± 6	0	± 1
GMB	56 000	22	± 6	16	± 6	2	± 2	17	± 6	42	± 7	0	± 0
GNS	56 000	41	± 6	10	± 4	27	± 7	3	± 2	17	± 5	3	± 2
SS	104 400	38	± 5	19	± 4	18	± 4	6	± 3	15	± 4	4	± 2
GSK	37 700	11	± 6	15	± 7	28	± 8	28	± 9	18	± 7	0	± 1
MSK	21 600	12	± 5	34	± 9	19	± 7	17	± 7	11	± 6	6	± 4
NN	16 800	1	± 2	48	± 7	10	± 4	32	± 6	9	± 3	1	± 1
NÖ	13 400	0	± 0	50	± 7	2	± 2	41	± 7	3	± 2	4	± 3
Havre													
Riket													
2008	227 600	27	± 3	21	± 3	19	± 3	14	± 2	15	± 2	4	± 1
2006	206 100	16		14		35		9		26		..	
2003	279 800	23		28		23		11		14		..	
2001	278 200	19		31		24		10		12		..	
PO³													
GSS	15 000	38	± 9	32	± 10	2	± 2	8	± 6	19	± 7	1	± 2
GMB	7 300	18	± 10	30	± 12	6	± 7	23	± 13	14	± 8	9	± 10
GNS	72 500	42	± 6	13	± 3	20	± 5	7	± 3	15	± 5	3	± 2
SS	66 600	27	± 5	30	± 6	15	± 5	7	± 3	17	± 5	5	± 3
GSK	42 400	11	± 5	17	± 6	25	± 8	34	± 9	10	± 5	4	± 3
MSK	18 200	10	± 5	21	± 7	28	± 9	20	± 7	16	± 7	4	± 3
NN	3 600	0	± 0	24	± 9	33	± 12	29	± 11	12	± 8	1	± 2
NÖ	1 900

1) Arealuppgifter från Korrigerad version JO 10 SM 0901

2) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

3) PO=Produktionsområden

3.2 Brytningstidpunkt för förfrukter till 2008-års grödor (höstspannmål, vårkorn och havre)

3.2 Time of first tillage after the preceding crops to winter grain, spring barley and oats 2008

		Andel av grödarealen som bröts i											
Höstspannmål	Juli		Augusti		September		Oktober		November		Övriga månader		
	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	
Riket													
2008	3 ± 1		41 ± 3		45 ± 3		9 ± 2		1 ± 0		2 ± 1		
2006	4		37		47		8		1		3		
PO²													
GSS	2 ± 2		42 ± 6		44 ± 6		9 ± 3		0 ± 1		2 ± 2		
GSS	3 ± 2		34 ± 7		45 ± 7		13 ± 5		2 ± 2		3 ± 2		
GMB	1 ± 1		43 ± 6		44 ± 6		9 ± 4		1 ± 1		2 ± 1		
GNS	5 ± 2		41 ± 6		48 ± 6		5 ± 2		0 ± 0		1 ± 1		
SS	4 ± 4		34 ± 11		38 ± 11		17 ± 8		1 ± 1		6 ± 6		
GSK	3 ± 3		45 ± 10		46 ± 10		4 ± 3		2 ± 3		0 ± 1		
MSK		
NN	0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		
NÖ	0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		
		Augusti/September		Oktober		November		Mars/April		Maj		Övriga månader	
		%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹
Vårkorn													
2008	27 ± 2		32 ± 2		19 ± 2		12 ± 2		3 ± 1		6 ± 1		
2006	30		31		18		15		5		1		
2003	26		37		16		17		3		2		
2001	22		31		19		15		12		1		
PO²													
GSS	17 ± 4		21 ± 5		35 ± 6		14 ± 4		0 ± 0		13 ± 4		
GMB	14 ± 5		18 ± 6		29 ± 7		27 ± 7		2 ± 2		9 ± 4		
GNS	25 ± 6		36 ± 7		20 ± 7		15 ± 5		0 ± 1		3 ± 2		
SS	45 ± 5		37 ± 5		8 ± 3		5 ± 2		3 ± 2		2 ± 2		
GSK	10 ± 5		33 ± 9		24 ± 8		20 ± 8		4 ± 4		9 ± 6		
MSK	31 ± 9		48 ± 10		5 ± 4		10 ± 6		5 ± 4		0 ± 0		
NN	30 ± 6		54 ± 7		1 ± 1		1 ± 1		14 ± 5		0 ± 1		
NÖ	35 ± 7		40 ± 7		0 ± 0		0 ± 0		22 ± 6		2 ± 2		
		Augusti/September		Oktober		November		Mars/April		Maj		Övriga månader	
		%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹
Havre													
2008	24 ± 3		39 ± 3		14 ± 2		15 ± 3		3 ± 1		6 ± 2		
2006	25		38		13		16		6		2		
2003	25		44		10		17		3		1		
2001	26		35		10		19		11		0		
PO²													
GSS	27 ± 8		29 ± 9		13 ± 6		24 ± 9		2 ± 3		4 ± 4		
GMB	22 ± 11		13 ± 8		14 ± 10		33 ± 15		6 ± 10		12 ± 8		
GNS	20 ± 5		42 ± 6		14 ± 4		15 ± 5		1 ± 1		9 ± 4		
SS	37 ± 6		45 ± 6		10 ± 4		5 ± 3		3 ± 2		1 ± 1		
GSK	12 ± 6		30 ± 8		22 ± 7		26 ± 8		1 ± 1		9 ± 5		
MSK	25 ± 8		41 ± 9		9 ± 6		13 ± 6		9 ± 5		3 ± 4		
NN	39 ± 12		40 ± 12		2 ± 4		2 ± 2		17 ± 9		0 ± 0		
NÖ		

1) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen, 2) PO=Produktionsområden

3.3 Jordbearbetningsteknik efter förfrukter till 2008-års grödor (höstspannmål, vårkorn och havre)

3.3 Tillage methods after the crops preceding winter grain, spring barley and oats 2008

	Andel av grödarealen som bearbetades med							
	Endast plöjning		Endast stubbearbetning		Både plöjning och stubbearbetning		Ingen bearbetning	
	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹	%	ki ¹
Höstspannmål								
Riket 2008	52 ± 3		32 ± 3		13 ± 2		2 ± 1	
2006	54		28		14		3	
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder	44 ± 6		41 ± 6		15 ± 4		0 ± 1	
Götalands mellanbygder	55 ± 7		31 ± 7		14 ± 5		1 ± 1	
Götalands n:a slättbygder	66 ± 6		20 ± 5		13 ± 4		1 ± 1	
Svealands slättbygder	41 ± 5		43 ± 6		10 ± 3		5 ± 2	
Götalands skogsbygder	62 ± 11		15 ± 8		20 ± 9		3 ± 4	
Mell. Sv. skogsbygder	60 ± 10		29 ± 9		9 ± 7		2 ± 3	
Nedre Norrland
Övre Norrland	0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0		0 ± 0	
Vårkorn								
Riket 2008	73 ± 2		12 ± 2		13 ± 2		1 ± 1	
2006	72		11		15		1	
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder	78 ± 5		8 ± 3		12 ± 4		2 ± 2	
Götalands mellanbygder	69 ± 7		10 ± 5		18 ± 6		2 ± 2	
Götalands n:a slättbygder	82 ± 5		10 ± 4		8 ± 4		0 ± 0	
Svealands slättbygder	67 ± 5		23 ± 4		9 ± 3		1 ± 1	
Götalands skogsbygder	76 ± 8		1 ± 2		21 ± 8		2 ± 2	
Mell. Sv. skogsbygder	71 ± 8		10 ± 5		17 ± 7		2 ± 3	
Nedre Norrland	72 ± 6		6 ± 3		21 ± 5		1 ± 2	
Övre Norrland	75 ± 6		11 ± 4		13 ± 5		2 ± 2	
Havre								
Riket 2008	78 ± 3		9 ± 2		12 ± 2		2 ± 1	
2006	74		10		14		2	
Produktionsområden								
Götalands s:a slättbygder	65 ± 9		15 ± 6		13 ± 6		7 ± 6	
Götalands mellanbygder	76 ± 12		4 ± 4		16 ± 9		5 ± 7	
Götalands n:a slättbygder	84 ± 4		6 ± 3		8 ± 3		2 ± 2	
Svealands slättbygder	71 ± 6		15 ± 4		13 ± 5		0 ± 1	
Götalands skogsbygder	84 ± 6		3 ± 2		11 ± 6		2 ± 3	
Mell. Sv. skogsbygder	73 ± 8		5 ± 2		21 ± 8		1 ± 1	
Nedre Norrland	68 ± 11		3 ± 3		27 ± 11		2 ± 4	
Övre Norrland

1) ki=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

4.1 Anskaffning av stallgödsel 2008

4.1 Acquired animal manure 2008

	Andel företag som anskaffat stallgödsel											
	Totalt		Stallgödsel från ¹									
			Nöt		Svin		Häst		Höns		Andra djurslag	
%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	%	<i>ki</i> ²	
Riket												
2008	10 ± 2		6 ± 2		2 ± 1		2 ± 1		1 ± 0		0 ± 0	
2006	9		5		2		2		1		1	
2003	8		4		2		-		-		3	
2001	8		5		2		-		-		2	
1999	8		5		2		-		-		2	
1997	10		5		3		-		-		3	
PO²												
GSS	18 ± 5		8 ± 4		6 ± 3		3 ± 2		3 ± 2		1 ± 1	
GMB	18 ± 6		12 ± 5		3 ± 2		3 ± 3		2 ± 1		0 ± 0	
GNS	12 ± 3		7 ± 3		3 ± 1		1 ± 1		2 ± 1		1 ± 1	
SS	7 ± 2		3 ± 2		1 ± 1		2 ± 1		0 ± 0		1 ± 1	
GSK
MSK
NN
NÖ

1) Summan av andelarna är större än den totala andelen eftersom att vissa lantbrukare anskaffat stallgödsel från fler än ett djurslag.

2) *ki*=95-procentigt konfidensintervall omkring skattningen

5.1 Undersökningens omfattning 2008

5.1 The extent of the survey 2008

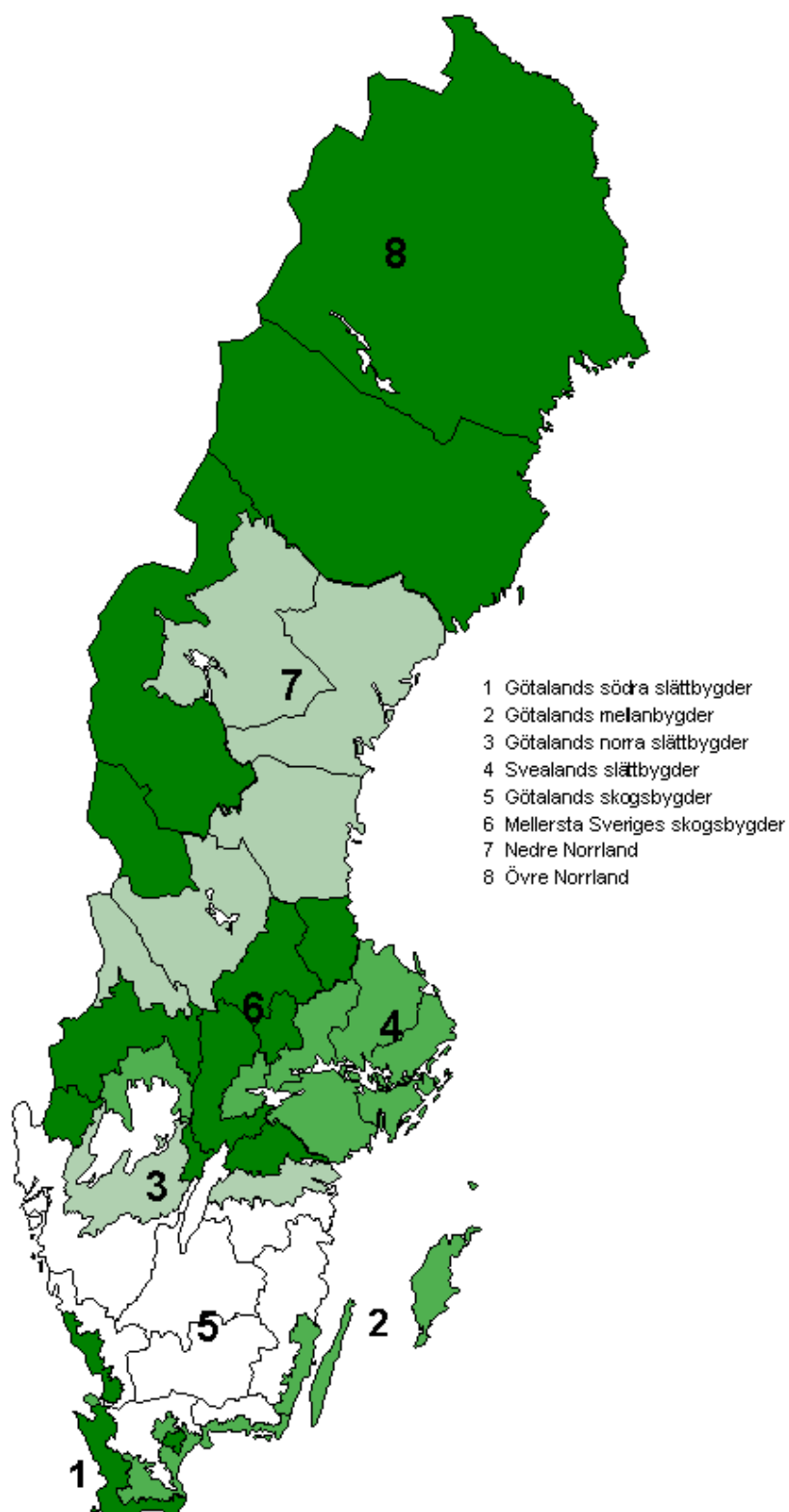
	Antal uttagna företag	Antal un- dersökta företag ¹	Bortfall	Andel un- dersökta företag (%)	Andel bortfall (%)
Riket	3000	2621	379	87	13
Produktionsområden					
Götalands s:a slättbygder	345	325	20	94	6
Götalands mellanbygder	300	275	25	92	8
Götalands n:a slättbygder	497	444	53	89	11
Svealands slättbygder	658	555	103	84	16
Götalands skogsbygder	300	270	30	90	10
Mell. Sv. skogsbygder	300	248	52	83	17
Nedre Norrland	300	261	39	87	13
Övre Norrland	300	243	57	81	19

1) I antalet undersökta företag ingår antal svarade samt övertäckning

Kartor

1. Produktionsområden (PO8)

1. Agricultural production areas (PO8)



Fakta om statistiken

SCB:s gödselundersökningar inleddes 1988 och har sedan återkommit i stort sett vartannat år. Övergripande mål är att undersökningen skall täcka hela landet, omfatta såväl mineral- som stallgödsel och ge sådan information regionalt och för enskilda grödor att de kan användas som underlag för rådgivning inom växtnärlingsområdet, som underlag för näringsläckageberäkningar till luft och vatten och för uppföljning av uppsatta mål i fråga om jordbrukets miljöpåverkan.

Syftet med undersökningen är bland annat att få regionala data inom växtnärlingsområdet som kan användas för att belysa jordbrukets miljöpåverkan, som till exempel användning av träda, slåttervall, jordbearbetning och anskaffning av stallgödsel.

Undersökningen om odlingsåtgärder är ett komplement till gödselmedelsundersökningen som återkommer vartannat år. Växtnärlingsstatistiken ger även underlag för internationell rapportering till olika konventioner och till EU.

Planering, uppläggnings och utvärdering av undersökningarna har skett efter samrådskontakter med Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Lantbruksuniversitetet, Lantbrukarnas Riksförbund och JTI – Institutet för jordbruks- och miljöteknik.

Detta omfattar statistiken

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd (ARARAT, tidigare kallat IAKS) utgör ram för urvalet. Målpopulationen för undersökningen består av företag med minst 5,0 ha odling på åkermark, varav minst 0,3 ha odling av undersökningsgrödorna.

Rampopulationen delas in i 8 strata, vilka utgörs av produktionsområden.

Statistiska mått som redovisas är summor, andelar och konfidensintervall av olika former av träda, slåttervall, bearbetningstekniker, bearbetningstidpunkter m.m.

Redovisning sker för åtta produktionsområden och för hela riket. Statistiken avser växtodlingsåret 2007/08. I undersökningen ingick träda, slåttervall, vårkorn, havre, höstspannmål samt uppgifter om anskaffad stallgödsel. Uppgiftsinsamlingens omfattning och innehåll framgår närmare av den intervjublankett som användes för Odlingsåtgärder 2008, se bilaga 1.

Följande uppgifter samlas in:

Träda (avser grödkod 60 i 2008 års SAM blankett):

- Ålder
- Etableringssätt
- Putsning

Konventionell och ekologisk slåttervall

- Vallålder
- Baljväxter

Vårkorn havre, höstspannmål

- Förfrukt
- Brytningstidpunkt
- Jordbearbetning

Anskaffad stallgödsel

- Stallgödseltyp
- Mängd stallgödsel

Definitioner och förklaringar

Träda - Med träda menas grödkod 60 i 2008 års SAM-blankett, dvs. frivillig träda eller den del av uttagen areal (enligt reglerna för EU-stöd) som benämns träda. Energi- och industrigrödor på uttagen areal ingår inte

Kortliggande träda - Träda som ingår i växtföljden och ligger 1 – 2 år

Långliggande träda – Träda som ligger 3 år eller längre

Slåttervall – Vallareal från vilken minst en skörd tagits

Ekologisk slåttervall - Med ekologiskt odlat menas att fältet får EU-stöd för ekologisk odling

Förfrukt – Gröda på fältet före aktuellt års gröda

Putsning – Avslagning av växtlighet på träda eller slåttervall

Anskaffad stallgödsel – Stallgödsel som inte kommer från egna företagets djur

Så görs statistiken

Undersökningen genomfördes hösten 2008 genom att skicka ut en postenkät till ett urval lantbrukare fördelade över hela landet. En påminnelse skickades därefter ut och telefonuppföljning genomfördes för 1 254 företag.

Till 2008 års undersökning togs ett bruttourval på 3 000 gårdar ut. Bortfall p.g.a. t.ex. vägran och nedläggning av företag resulterade i att nettourvalet omfattade 2 589 företag.

Vid urvalet av företag stratifieras ramen i åtta olika strata (urvalsgrupper), vilka utgörs av åtta produktionsområden (PO).

I ett andra urvalssteg väljs ett fält för varje undersökningsgröda som odlas på gården. Eftersom det inte är möjligt att vid en postenkät slumpmässigt ta ut ett fält har konsekvent uppgifter för största fältet av respektive gröda inhämtats.

Efter insändning till SCB skannas postenkäten. Manuella kontroller av avvikande uppgifter genomförs. Bearbetningen av det skannade och kontrollerade materialet utförs sedan maskinellt i ett PC-baserat client-/serversystem.

Uppgiftslämnandet är frivilligt.

Primärdata för enskilda företag finns sparade. Specialbearbetningar utförs på uppdragsbasis. Forskare, utredare, m.fl. kan få tillgång till avidentifierat material efter särskild prövning.

Statistikens tillförlitlighet

Olika feltyper

Undersökningen har genomförts som en urvalsundersökning genom postenkät till jordbrukarna. Uppgifterna har antecknats på en pappersblankett och skickats in till SCB. Resultaten kan vara behäftade med fel av olika slag.

Urvalsfel Urvalsfelet i en skattning (en resultatuppgift) är det fel som uppstår därför att inte samtliga företag i registret ingår i undersökningen. Det som främst håller nere urvalsfelet är ett stort antal utvalda företag, men även variablen i sig spelar roll för urvalsfellets storlek. Ett vanligt mått på urvalsfellets storlek är spannet av det 95-procentiga konfidensintervallet (förkortat *ki*), som i

detta SM redovisas tillsammans med resultatuppgifterna i tabellerna. Om man utgår från resultatuppgiften och bildar ett intervall av värdet samt ki , så täcker detta intervall med 95 procents sannolikhet det sanna värde som man är ute efter att uppskatta. Ju större intervallet är, desto mindre säkert kan man skatta det sanna värdet.

Exempel: Andelen av trädesarealen med kortliggande träd 2008 är enligt **tabell 1.1** 25% +/-3. Ett 95 procentigt konfidensintervall ges då av [22;28]. Med 95% sannolikhet befinner sig det sanna värdet mellan 22 och 28%.

Exempel forts: Andelen av trädesarealen med kortliggande träd skattades för 2006 till 49% och för 2008 till 25%. Kan man säga att minskningen med 24 procentenheter är signifikant, d.v.s. statistiskt säkerställd, eller skulle den uppmätta skillnaden kunna tillskrivas urvalsfelet i undersökningarna? Konfidensintervallet var båda åren runt 3%. Vi kan inledningsvis konstatera att intervallet för 2006 [46;52] och intervallet för 2008 [22;28] inte går i varandra. Detta antyder att minskningen är signifikant. Det går att beräkna ett 95 % konfidensintervall för minskningen på följande sätt:

$$1,96 \cdot \sqrt{(0,03/1,96)^2 + (0,03/1,96)^2} \approx 0,04 \text{ d.v.s. } 4\%$$

Ett 95 % konfidensintervall för minskningen ges då av [20;28]. Intervallet är skilt från noll och vi kan säga att minskningen är signifikant, d.v.s. statistiskt säkerställd.

Täckningsfel

Täckningsfelet sammanhänger i denna undersökning främst med att det kan ske förändringar i företagsbeståndet mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar grödan utgör övertäckning. Årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer används som underlag för urvalet vilket gör både övertäckningen och undertäckningen begränsad. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

Mätfel Undersökningsresultaten grundar sig på jordbrukarnas uppgifter. Det mätfel som kan uppkomma är mycket svårbedömt och kan exempelvis beror på glömska och missförstånd.

Bortfallsfel Objektbortfallet i 2008 års undersökning uppgick till 13 procent (se **tabell 5.1**) varav 3 procent berodde på vägran från jordbrukarnas sida att medverka i undersökningen. I databearbetningen har antagits att bortfallen har samma värde som genomsnittet för det inkomna materialet inom respektive stratum. Utöver bortfallet av hela företag tillkommer ett partiellt bortfall av enskilda uppgifter i varierande omfattning. Storleken på detta varierar mellan olika uppgifter.

Bra att veta

Jämförelse med annan statistik

Motsvarande uppgifter som samlats in i denna undersökning om odlingsåtgärder i jordbruket insamlades före 2006 via intervjuundersökningen Gödselmedel i jordbruket (SM 30 serien).

Publicering

I denna rapport redovisas lantbrukets odlingsåtgärder i samband med träd, slåttervall, höstspannmål, vårkorn och havre, enligt brukarens egna uppgifter.

Motsvarande uppgifter för tidigare år har publicerats i serien *Statistiska meddelanden (MI 30 SM)*. Fr.o.m. 2001 års undersökning läggs SM-rapporten ut på SCB:s hemsida på Internet, www.scb.se. På SCB:s hemsida finns även tillgång till ett par tabeller.

I Jordbruksstatistisk årsbok (Jordbruksverket och SCB) och i Hållbarhet i svenskt jordbruk 2007 (SCB, LRF, Naturvårdsverket och Jordbruksverket) finns sammanställningar av tidigare års resultat.

Annan statistik

SCB publicerar även annan statistik inom växtnäingsområdet utöver redovisningen i denna rapport. Regionala uppgifter om gödselmedelsanvändningen publiceras intermittent baserade på intervjuundersökningar. Uppgifter för 2006/07 finns redovisade i MI 30 SM 0803. Årligen publiceras regional statistik över försålda mängder växtnäring i mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket. Uppgifter för 2006/07 finns redovisade i MI 30 SM 0801.

1995 utgav SCB en uppdaterad sammanställning med långa regionala tidsserier över försäljningen av handelsgödsel och kalk samt produktionen av stallgödsel. Resultaten redovisas i Na 30 SM 9503, Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket.

Uppgifter om utsläpp till luft av ammoniak från bl.a. jordbruket har beräknats av SCB via SMED på uppdrag av Naturvårdsverket och redovisats löpande. Senast publicerade rapport grundas på uppgifter från 2007 års gödselundersökning och redovisas i MI 37 SM 0901.

Även utsläpp av klimatpåverkande gaser beräknas av SCB/SMED och senaste data publiceras i Sweden's National Inventory Report 2009.

Vintern 2007 publicerade SCB näringsbalanser för jordbruksmark, avseende 2005 års förhållanden. I dessa beräkningar användes bl.a. uppgifter från 2004/05 års gödselundersökning. Resultaten finns redovisade i rapporten MI 40 SM 0701.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, <http://www.scb.se>.

In English

Summary

The cultivation measures on set-aside land, temporary grasses for hay and silage (ley), winter grain, spring barley and oats, and also acquired animal manure for 2008 are presented in this report. The results are obtained through a postal questionnaire sent to selected farmers during the autumn of 2008. The data can serve as a basis for evaluation of environmental objectives and targets.

Decreased share of short-term set-aside land

The share of short-term (1–2 years old) set-aside land has decreased to half of the 2006 year's level, while the share of long-term set aside has increased. Around 40 percent of the short-term set-aside land in 2008 was established as stubble. The long-term set-aside land was, on the contrary, predominantly covered by grass and 45 percent of the area was established from old ley. 85 percent of the set-aside area was trimmed and this occurred mainly in July.

Leys with leguminous plants dominate

Approximately 75 percent of the one to three year old ley contained leguminous plants in 2008. Ley with mixtures of leguminous plants was the most common type, found on almost half of the area with younger ley (1-3 years).

Autumn tillage and ploughing most common

The dominant part of the area of the preceding crops to winter grain, spring barley and oats was tilled during the autumn. Approximately 75 percent of the preceding crops to spring barley and oats and half of the preceding crops to winter grain were tilled by ploughing only. A tenth of the area of winter grain, spring barley and oats was preceded by both ploughing and stubble cultivation and remaining areas (1-3 percent) were not tilled.

Every tenth holding acquire animal manure

Ten percent of the agricultural holdings declare that they acquired animal manure during 2008 but there is great variation across the country. For instance, almost 20 percent of the holdings in the Plain and Central districts in Southern Götaland state that they acquired animal manure. In the Plain districts in Svealand only seven percent of the holdings acquired manure.

List of tables

Explanation of symbols	6
1.1 Set-aside (Fallow) 2008 divided by short and long term set-aside	7
1.2 Set-aside (Fallow) 2008 by establishment crop	8
1.3 Set-aside (Fallow) 2008 by number of cuttings (trimmings)	9
1.4 Set-aside (Fallow) 2008 by time of first cutting	10
2.1 Temporary grasses for hay and silage (Ley) 2008 by age	11
2.2 Temporary grasses for hay and silage (Ley) 2008 by type of leguminous plants	12
3.1 Crop area for winter grain, spring barley and oats 2008 by preceding crops	13
3.2 Time of first tillage after the preceding crops to winter grain, spring barley and oats 2008	14
3.3 Tillage methods after the crops preceding winter grain, spring barley and oats 2008	15
4.1 Acquired animal manure 2008	16
5.1 The extent of the survey 2008	17

List of terms

ammoniak	ammonia
andel	share
andra djurslag	other kind of animals
anskaffa	obtain
användning	use of
baljväxt	leguminous crop
brytningstidpunkt	time of first tillage
de svenska miljömålen	environmental objectives/targets
ekologisk produktion	organic production
endast	only
fosfor	phosphorus
företag	farm
förfrukt	preceding crop in rotation
gammal vall	old ley
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättb	Plain districts in Northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in Southern Götaland
havre	oats
häst	horse
höns	poultry
höstraps	winter rape
höstspannmål	winter grain
höstvete	winter wheat
insådd	with undercrop/re-seed
jordbearbetningsteknik	tillage methods
klöver vall	clover ley
konventionell odling	conventional production
kortliggande träda	short-term set-aside (1-2 years)
kväve	nitrogen
kväveutlakning	nitrate leaching
lantbruksföretag	agricultural holding
lusern	lucerne

långliggande träda	long-term set-aside (3 years or more)
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in Central Sweden
månader	months
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
nöt	cattle
odlingsåtgärder	cultivation measures
plöjning	ploughing
putsningar	cuttings/trimmings
rödklöver	red clover
slåttervall	ley
sockerbetor	sugar beets
stallgödsel	animal manure
stubbearbetning	stubble cultivation
stubbträda	stubble (set-aside)
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
svin	pig
träda	set-side/fallow
undersökning	survey
uppgift saknas	data missing
vitklöver	white clover
vårkorn	spring barley
växtnäringsämnen	plant nutrients
åkermark	arable land
ålder	age
Övre Norrland	Upper parts of Norrland
övriga grödor	other crops

Här lämnade uppgifter erhåller sekretesskydd enligt
9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100)
Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NRF).

ENKÄTSVAR

Odlingsåtgärder 2008



Enkäten kommer att läsas optiskt i en s.k. scanner.
Vi ber er därför att markera och skriva så tydligt som möjligt.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Täck hela rutan om du vill ändra ditt svar.

A Träda 2008

1a Finns/fanns det träda på gården i år? Ja

Med träda menar vi grödkod 60 i 2008 års SAM-blankett,
dvs. **frivillig träda** eller den **del av uttagen areal** (enligt
reglerna för EU-stöd), som benämns träda. Frågorna avser
alltså inte energi- och industrigrödor på uttagen areal.

Nej

Gå till fråga 2a

Största fältet med träda 2008

1b Är trädan på **största** fältet ett-, två- eller
flerårig? 1-årig

2-årig

3-årig eller äldre

1c Hur etablerades trädan på **största**
trädesfältet? Gammal vall som fått ligga

Stubb som fått ligga obearbetad

Besådd med gräs (ej gammal vall)

Besådd med gräs och baljväxter (ej gammal vall)

Annat, ange vad

1d Hur många gånger slås växtligheten av på
största trädesfältet under 2008?

En gång, ange månad →

Två gånger, ange månad →

Fler än två gånger, ange månad →

Slås **ej** av 2008

Första avslagning

SCB RMIETL 390, 2008



Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Enheten för energi-, transport- och
lantbruksstatistik

Postadress

701 89 OREBRÖ

Kontaktperson

Ylva Andrist Rangel
Daniel Persson

Telefon

019-17 68 56
019-17 67 54

E-post

ylva.andrist.rangel@scb.se
daniel.persson@scb.se

Fax

019-17 69 96

B Slåttervall 2008				
+	<p>2a Finns/fanns det slåttervall på gården 2008? <input type="checkbox"/> Ja. Ange antal hektar → <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> ha</p> <p><i>På SAM-blanketten särskiljs inte slätter- och betesvall. Här vill vi bara veta arealen slåttervall.</i> <input type="checkbox"/> Nej → Gå till fråga 3a</p>			

Största fältet med slåttervall 2008

+	<p>2b Är/var <i>största</i> fältet med slåttervall ekologiskt odlat? <input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nej</p> <p><i>Med ekologiskt odlat menar vi att fältet får EU-stöd för ekologisk odling.</i></p>
	<p>2c Hur gammal är slåttervallen på <i>största</i> vallfältet? <input type="checkbox"/> Ett år <input type="checkbox"/> Två år <input type="checkbox"/> Tre år <input type="checkbox"/> Fyra år eller äldre → Gå till fråga 3a</p> <p><i>Det första året en nyanlagd vall skördas räknar vi som en 1:a års vall. Vallåldern är då ett år. Vanligen har insådden av vallen skett året innan. Andra året vallen har skördats räknas som 2:a års vall osv.</i></p>
	<p>2d Fanns det baljväxter i utsädet på <i>största</i> slåttervallsfältet? <input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nej → Gå till fråga 3a</p> <p><i>Baljväxter kan t.ex. vara klöver (röd-, vit- och alsikeklöver) och lusern, däremot inte timotej och ängsvingel.</i></p>
	<p>2e Vilken/vilka typer av baljväxter fanns i utsädet? <input type="checkbox"/> Endast rödklöver <input type="checkbox"/> Endast vitklöver <input type="checkbox"/> Blandat röd- och vitklöver <input type="checkbox"/> Annan, ange vad</p> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p><input type="checkbox"/> Vet inte</p>

+

+

C Bearbetning● **Vårkorn**

3a Finns/fanns det vårkorn på gården i år?

 Ja Nej → **Gå till fråga 4a****Största fältet med vårkorn 2008**3b Vad fanns på 2008 års största vårkornfält år **2007**? Slättervall Träda Annan gröda, ange vilken

3c Hur bearbetades fältet efter 2007 års gröda?

 Endast plöjning Endast stubbearbetning Både plöjning och stubbearbetning Annat: Ingen bearbetning → **Gå till fråga 4a**

3d När bearbetades fältet första gången efter 2007 års gröda?

Månad

● **Havre**

4a Finns/fanns det havre på gården i år?

 Ja Nej → **Gå till fråga 5a****Största fältet med havre 2008**4b Vad fanns på 2008 års största havrefält år **2007**? Slättervall Träda Annan gröda, ange vilken

4c Hur bearbetades fältet efter 2007 års gröda?

 Endast plöjning Endast stubbearbetning Både plöjning och stubbearbetning Annat: Ingen bearbetning → **Gå till fråga 5a**

4d När bearbetades fältet första gången efter 2007 års gröda?

Månad



● Höstspannmål



5a Finns/fanns det höstspannmål på gården som skördas/skördades 2008? Dvs. höstvede, höstråg, höstkorn eller rågvete sådd hösten 2007.

 Ja

 Nej

Största fältet med höstspannmål som skördats 2008

5b Vilken gröda finns/fanns på **största** fältet med höstspannmål?

Gröda

5c Vad fanns på 2008 års största höstspannmålsfält år **2007**?

 Slåttervall

 Träda

 Annan gröda, ange vilken

5d Hur bearbetades fältet efter 2007 års gröda?

 Endast plöjning

 Endast stubbearbetning

 Både plöjning och stubbearbetning

 Annat:

 Ingen bearbetning



5e När bearbetades fältet första gången efter 2007 års gröda?

Månad



D Anskaffad stallgödsel 2008

6a Har/kommer ni under 2008 anskaffat/anskaffa stallgödsel?
*OBS! Stallgödsel från egna djur ska **inte** tas med.*

 Ja

 Nej

6b Vilken typ av gödsel har anskaffats?

 Nötgödsel

 Svinggödsel

 Hästgödsel

 Annan, ange vad

6c Ungefär hur mycket gödsel har anskaffats?

ton eller

m³
 Vet inte

Eventuella kommentarer:

E Kontaktperson

Namn (TEXTA)

Telefon (även riktnr)

E-post



Tack för din medverkan!
Sänd in blanketten till SCB i det bifogade portofria svarskuvertet.



Ylva Andrist Rangel, SCB, tfn 019-176856, ylva.andrist-rangel@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3815 Serie MI- Miljövärd och naturresurshushållning. Utkom den 26 juni 2009.

URN:NBN:SE:SCB-2008-MI30SM0901_pdf

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Mats Wadman, SCB.